

Warszawa, 20 listopada 2013 roku

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZSS/500/31/2013/MW

Pani

Irena Lipowicz

Rzecznik Praw Obywatelskich

nawiązując do odpowiedzi na wystąpienia, udzielonych mi przez Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej¹ oraz Ministra Edukacji Narodowej², które przekazuję w załączeniu, pragnę zwrócić uwagę Pani Rzecznik na zagadnienie związane z ulgami przejazdowymi obowiązującymi w środkach transportu publicznego.

W art. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2012 r. poz. 1138, z późn. zm.) wskazano, że do ulgi przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego uprawnione są m. in.: [...] *dzieci i młodzież w okresie od rozpoczęcia obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego do ukończenia gimnazjum, szkoły ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej – publicznej lub niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej, nie dłużej niż do ukończenia 24 roku życia.* Natomiast zgodnie z ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) *obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego, [...] obowiązek szkolny i obowiązek nauki mogą być spełniane również przez uczęszczanie odpowiednio do przedszkola lub szkoły: za granicą, w tym na podstawie umów międzynarodowych lub porozumień o współpracy bezpośredniej zawieranych przez szkoły, jednostki samorządu*

¹ ZSS/500/28/2013/MW

² ZSS/500/30/2013/MW

terytorialnego i organy administracji rządowej lub w ramach programów edukacyjnych Unii Europejskiej; przy przedstawicielstwie dyplomatycznym innego państwa w Polsce.

Uczeń, który chce skorzystać z ulgi przejazdowej musi legitymować się odpowiednimi dokumentami. Zgodnie z § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 października 2002 r. w sprawie rodzajów dokumentów poświadczających uprawnienia do korzystania z ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. Nr 179, poz. 1495) *dokumentami poświadczającymi uprawnienia dzieci odbywających obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne i uczniów do korzystania z ulgi [...] są odpowiednio dla: dzieci odbywających obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne – zaświadczenie o spełnianiu obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego wydane przez jednostkę prowadzącą przygotowanie przedszkolne, dzieci i młodzieży w okresie od rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej do ukończenia gimnazjum, szkoły ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej - publicznej lub niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej, do ukończenia 24 roku życia - legitymacja szkolna*. Wzory legitymacji szkolnych określają przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 28 maja 2010 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych (Dz. U. Nr 97, poz. 624, z późn. zm.).

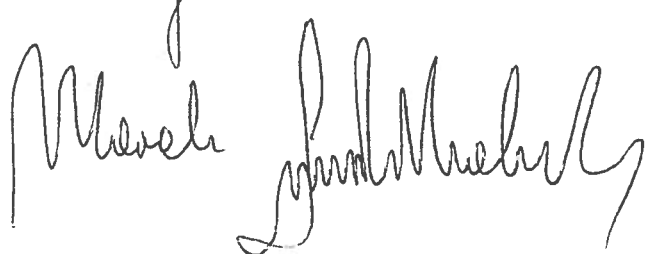
Przytoczone powyżej przepisy nie zapewniają prawa do korzystania z ulg dzieciom posiadającym obywatelstwo polskie, ale uczącym się poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej lub w szkołach przy przedstawicielstwie dyplomatycznym obcego państwa w Polsce, posiadającym legitymacje szkolne wystawione w języku obcym.

Problem ten zauważył również Prezes Urzędu Transportu Kolejowego, który w skierowanym do mnie 9 sierpnia 2013 r. liście wskazał, że pracownicy zespołów konduktorskich oraz kontrolerzy nie uznają legitymacji w języku obcym za uprawniające do skorzystania z ulgi. W odpowiedzi na moje wystąpienie Minister Edukacji Narodowej podzieliła pogląd wskazujący, że zasada równego traktowania wymaga, aby system ulg obejmował wszystkie dzieci i młodzież realizujące obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązek szkolny i obowiązek nauki. Zagadnienie związane ze wskazanymi ulgami stanowiło przedmiot zainteresowania powołanego w 2010 roku Zespołu roboczego ds. analizy uprawnień w zakresie ulg w przejazdach dla dzieci i młodzieży w składzie: Minister Infrastruktury, Minister Edukacji Narodowej, Prezes Rządowego Centrum Legislacji, Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Minister Finansów, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Minister Spraw Zagranicznych. Prowadzone prace nie przyniosły zmian postulowanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu z dnia 6 maja 1998 r. (sygn. K. 37/97) [...] *W przypadku natomiast aktu ustawodawczego wydanego i obowiązującego Trybunał Konstytucyjny ma kompetencję do oceny jego konstytucyjności z tego punktu widzenia, czy w jego przepisach nie brakuje unormowań, bez których, ze względu na naturę objętej aktem regulacji,*

może on budzić wątpliwości natury konstytucyjnej. Zarzut niekonstytucyjności może więc dotyczyć zarówno tego, co ustawodawca w danym akcie unormował jak i tego, co w akcie tym pominął, choć postępując zgodnie z Konstytucją powinien był unormować (orzeczenie z 3 grudnia 1996 r., K. 25/95, OTK ZU nr 6(9)/1996, s. 499). Nowa Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. oraz ustawa z 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym nie zmieniły kompetencji Trybunału Konstytucyjnego w rozważanym zakresie. Stanowisko przyjęte w dotychczasowym orzecznictwie zachowuje aktualność również w obowiązującym stanie prawnym”.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 9 pkt 2a ustawy z 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn.: Dz.U z 2001 r., Nr 14, poz. 147 z późn. zm.), zwracam się do Pani Rzecznik z prośbą o analizę problemu oraz rozważenie zasadności złożenia do Trybunału Konstytucyjnego wniosku o stwierdzenie niezgodności art. 4 oraz 5 ustawy o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, w części pomijającej przyznanie ulg dzieciom i młodzieży uczęszczającej do szkół lub przedszkoli za granicą lub przy przedstawicielstwie dyplomatycznym obcego państwa w Polsce.

Z wyrazami szacunku

Załączniki:

- wystąpienia Rzecznika Praw Dziecka do Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Transportu Budownictwa i Gospodarki Morskiej.
- odpowiedzi na wystąpienia udzielone przez Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej.
- pismo Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Irena Lipowicz

Warszawa.

10. IV. 2014

V.565.111.2014.GH

**Pan
Marek Michalak**

Rzecznik Praw Dziecka

Szanowny Panie Rzeczniku

W odpowiedzi na pismo Pana Rzecznika w sprawie braku uprawnień do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego dla dzieci posiadających obywatelstwo polskie i uczących się poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (ZSS/500/31/2013/MW) uprzejmie informuję, iż dostrzegłam zasygnalizowany problem i podzielałam podniesione przez Pana Rzecznika wątpliwości. Do mojego Biura wpływają bowiem skargi uczniów i ich rodziców dotyczące niejednoznacznych uregulowań prawnych w tym zakresie. Zagadnienie to było przedmiotem mojej korespondencji zarówno z Ministerstwem Infrastruktury, jak i Ministerstwem Edukacji Narodowej (RPO-638310-I/10/AB). Z wyjaśnień, które otrzymałam wynika, że przyczyną tej sytuacji jest brak porozumienia między poszczególnymi członkami Rady Ministrów. Dlatego też uznałam, iż niezbędnym jest podjęcie działań na rzecz dokonania skutecznych uzgodnień międzyresortowych. W mojej ocenie docelowe rozwiązania prawne powinny mieć na celu zapewnienie równoprawnego traktowania wszystkich uczniów bez względu na miejsce zamieszkania, rodzaj szkoły czy organ prowadzący szkołę. Konieczne jest zapewnienie równego traktowania w zakresie

przyznawanych uprawnień dla uczniów będących obywatelami państw Unii Europejskiej, bądź będących członkami rodzin obywateli UE.

Mając na względzie powyższe, w dniu 6 marca 2014 r., w przesłanym do wiadomości Pana Rzecznika wystąpieniu (I.7030.3.2014.KJ), zwróciłam się do Prezesa Rady Ministrów z prośbą o zarządzenie uzgodnienia stanowisk członków Rady Ministrów w przedstawionej kwestii w celu rozwiązania, zauważonych również przez Pana Rzecznika, problemów wpływających na ochronę praw dziecka i równe traktowanie obywateli.

Po zapoznaniu się ze stanowiskiem Prezesa Rady Ministrów podejmę decyzję co do ewentualnych dalszych działań.

Z pozdrowieniem

Trena Jipci